

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ

**Матеріали Всеукраїнської науково-практичної
конференції з міжнародною участю**

**«МЕДИКО-БІОЛОГІЧНІ ТА ОСВІТНІ
АСПЕКТИ ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ
В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄНОГО ЧАСУ»
ПРИСВЯЧЕНА ВСЕСВІТНЬОМУ
ДНЮ ЗДОРОВ'Я**

Тернопіль, 10–13 квітня 2024 року

Тернопіль
ТНМУ
2024

Медико-біологічні та освітні аспекти здоров'я людини в умовах війни та повоєнного часу. Присвячена Всесвітньому дню здоров'я : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Тернопіль, 10–13 квіт. 2024) / за ред. проф. Л. Я. Федонюк. – Тернопіль : ТНМУ, 2024. – 64 с.

Відповідальність за представлені результати досліджень несуть автори тез.

Матеріали надруковано в авторській редакції.

**РОСТОВІ ПРОЦЕСИ ПРОРОСТКІВ
CICER ARIETINUM L. ЗА ВПЛИВУ
РЕКУЛЬТИВАНТУ КОМПОЗИЦІЙНОГО TREVITAN®**

**¹Тригуба О. В., ²Пида С. В., ²Шуль О. Т., ²Куриляк М. І.,
¹Гузовата М. В., ¹Сичов О. А.**

¹Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія
імені Тараса Шевченка

²Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

boratun1@ukr.net

Нут звичайний (*Cicer arietinum* L.) є цінною кормовою та харчовою культурою, насіння якої характеризується значним вмістом білків (20,1 – 32,4 %), вуглеводів (50 – 60 %), вітамінів (34 %), зокрема, тіаміну, рибофлавіну, фолату, ніацину, попередника вітаміну А – каротину, мінералів (калію, кальцію, селену), харчових волокон і є повноцінною складовою щоденного раціону населення у багатьох країнах.

Cicer arietinum L. – невибаглива до абіотичних факторів рослина. У зв'язку із зменшенням вологозабезпеченості, збільшенням тривалості весняних і літніх посушливих періодів і потеплінням нут звичайний стає перспективною культурою в умовах Західного Лісостепу України.

Важливим чинником, який впливає на формування насінневої продуктивності рослин, є інтенсивність ростових процесів упродовж вегетаційного періоду й особливо на початкових етапах онтогенезу. Інтенсивність ростових процесів рослини пов'язана з трофікою, регулюється біохімічним механізмом, що забезпечує клітини, тканини та цілісний організм поживними речовинами.

Метою дослідження було встановити вплив передпосівної обробки насіння нуту звичайного сортів Ярина та Скарб рекультивантом композиційним TREVITAN® (PKT) на ростові процеси проростків.

Дослідження проводились у 2023 – 2024 роках. Матеріалом слугував нут звичайний (*Cicer arietinum* L.) сортів Ярина та Скарб, які виведені у Селекційно-генетичному інституті (Національний центр

насіннезнавства та сортовивчення Української академії аграрних наук м. Одеса).

Досліди закладали у вегетаційних умовах методом ґрунтових культур в оранжереї Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка за схемою: 1 варіант – контроль, насіння не оброблене препаратом, змочене водою з розрахунку 2 % від маси; 2 варіант – дослід, насіння оброблене 0,5 % розчином РКТ для обробки насіння і посадкового матеріалу також з розрахунку 2 % від маси. Препарат розроблено Товариством з обмеженою відповідальністю «ТРЕВІТАН УКРАЇНА» згідно ТУ У 20.1-44141048-002:2021. У складі РКТ наявні органічні речовини, масова частка яких 55,0 – 75,0 %, гумінові та фульвокислоти, нітроген, фосфор, калій та водорозчинні солі (Ca, Mg, Fe, Mn, Zn, Cu, Co), масова частка яких становить 0,5 – 1,0 %. Рослини вирощували у вегетаційних посудинах масою 5 кг. Перед сівбою насіння стерилізували 70 % етиловим спиртом. У кожную посудину висівали по 30 насінин. Упродовж досліджуваного періоду, який склав 30 діб, вологість ґрунту у посудинах підтримували на рівні 60 % від повної вологоємності. Середня температура в оранжереї складала 18 – 22°C. Висоту проростків вимірювали за допомогою лінійки через кожних 10 днів після появи сходів. Статистичну обробку результатів дослідження здійснювали із використанням *Microsoft Excel*.

У результаті досліджень встановлено, що РКТ для обробки насіння і посадкового матеріалу інтенсифікував ростові процеси проростків нуту звичайного обох сортів (табл. 1). На 10-й день вегетації проростки нуту сорту Скарб дослідного варіанту були на 30 % вищими порівняно із рослинами контрольного варіанту. Аналогічну закономірність виявлено упродовж досліджуваного періоду. Приріст показника висота стебла рослин дослідного варіанту на 20-й день вегетації становив 12 %, на 30-й день – 11,2 %, порівняно до контролю.

Сортові особливості рослин нуту звичайного вплинули на інтенсивність ростових процесів проростків за передпосівної обробки насіння РКТ, але в обох сортів виявлено стимулювальну дію препарату на активність апікальної меристеми, яка сприяла лінійному росту стебла. Так, на 10-й день дослідження висота проростків сорту Ярина була на 27,5 % більшою порівняно із рослинами контрольного

варіанту. На 20-й день вегетації не виявлено статистично вірогідної різниці за висотою травостою рослин обох варіантів, а на 30-й день приріст стебла нуту звичайного за впливу РКТ становив 22,6 %, порівняно до контролю.

Таблиця 1.

Вплив РКТ на ростові процеси проростків нуту звичайного, $M \pm m$,
n=30

Варіант	Висота рослин, см		
	10-й день	20-й день	30-й день
Сорт Скарб			
Контроль (без обробки насіння)	4,3±0,4	16,3±0,7	22,3±0,3
Дослід (РКТ)	5,6±0,4*	18,3±0,3*	24,8±0,2*
Сорт Ярина			
Контроль (без обробки насіння)	4,0±0,3	14,7±0,2	17,7±0,7
Дослід (РКТ)	5,2±0,4*	15,3±0,2	21,7±0,3*

Примітка: *відмінності порівняно з контролем достовірні при $P \leq 0,05$

Ростові процеси світлозерного (сорт Скарб) та темнозерного (сорт Ярина) сортів нуту звичайного, рекомендованих для вирощування у Західному Лісостепу України у вегетаційних умовах дещо відрізнялися. Приростки сорту Скарб характеризувалися інтенсивнішими ростовими процесами порівняно з рослинами сорту Ярина. На 30-й день вегетації рослини сорту Скарб були на 3,1 см (14,3 %) вищими порівняно з проростками сорту Ярина.

Отже, передпосівна обробка насіння РКТ статистично вірогідно інтенсифікує ріст стебла проростків *Cicer arietinum* сортів Ярина та Скарб і його використання є перспективним напрямком подальших досліджень.

ЗМІСТ

<i>Головатюк Л. М.</i> ЗАБРУДНЕННЯ ДОВКІЛЛЯ – ПИТАННЯ ВИЖИВАННЯ ЛЮДЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ	3
<i>Москалюк В. М., Москалюк Н. В.</i> ВПЛИВ ВОЄННИХ ДІЙ НА СТАН БІОРИЗНОМАНІТТЯ УКРАЇНИ	5
<i>Пида С. В., Герц Н. В., Яворівський Р. Л., Худик П. В.</i> ВИДОВИЙ СКЛАД РОСЛИН БІБЛІЙНОГО БОТАНІЧНОГО САДУ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА.....	8
<i>Талащук В. С., Привроцька І. Б.</i> АНАЛІЗ АНТИМІКРОБНОЇ АКТИВНОСТІ ФІТОСУБСТАНЦІЇ ЗІРОЧНИКА СЕРЕДНЬОГО (<i>STELLARIA MEDIA</i> L.).....	13
<i>Тригуба О. В., Пида С. В., Шуль О. Т., Куриляк М. І., Гузовата М. В., Сичов О. А.</i> РОСТОВІ ПРОЦЕСИ ПРОРОСТКІВ <i>Cicer arietinum</i> L. ЗА ВПЛИВУ РЕКУЛЬТИВАНТУ КОМПОЗИЦІЙНОГО TREVITAN®	15
<i>Skyba O. I., Badalyan D. S., Bilyk Ya. O., Fedoniuk L. Ya., Pohorielova O. M.</i> DEPENDENCE OF PHOSPHATE CONTENT IN WATER ON ITS MOBILE AND GROSS FORMS IN SOIL IN TERNOPIIL REGION WITH ACTIVE AGRICULTURE	18
<i>Дейнеко А. Р., Стравський Я. С., Стравський Т. Я., Білик Я. О., Сачук Р. М.</i> ВПЛИВ БУРШТИНОВОЇ КИСЛОТИ В ЛІПОСОМАЛЬНІЙ ЕМУЛЬСІЇ НА СТАН ІМУННОЇ СИСТЕМИ ОРГАНІЗМУ ЩУРІВ.....	20
<i>Дубина В. М., Кравець О. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПОЛІОРГАННОЇ НЕДОСТАТНОСТІ ПРИ ПОЛІТРАВМІ З РАБДОМІОЛІЗ-ІНДУКОВАНИМ ГОСТРИМ ПОШКОДЖЕННЯМ НИРОК	23
<i>Ліпська В. В., Подобівський С. С., Федонюк Л. Я.</i> РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕПІДЕМІОЛОГІЇ ІКСОДОВИХ КЛІЩІВ У 2022-2023 РОКАХ У ТЕРНОПІЛЬСЬКІЙ ОБЛАСТІ	25
<i>Лук'янчук В. Д., Сейфулліна І. Й., Ядловський О. Є., Марцинко О. Е.</i> НІАМІДІЙ ДИГІДРОКСО- μ -БІС(ГЛЮКОНАТО)ДИГЕРМАНАТ (IV) – НОВИЙ ПОТЕНЦІЙНИЙ АНТИГІПОКСАНТ	27

Підп. до друку 05.04.2024. Формат 60×84/16.
Папір офсет. № 1. Гарн. «Тінос». Друк офсет.
Ум. друк. арк. 3,72. Обл.-вид. арк. 2,90.
Тираж 300 пр. Зам. № 57

Видавець і виготівник
Тернопільський національний медичний
університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України
Майдан Волі, 1, м. Тернопіль, 46001, Україна

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
видавничої справи ДК № 7242 від 02.02.2021